

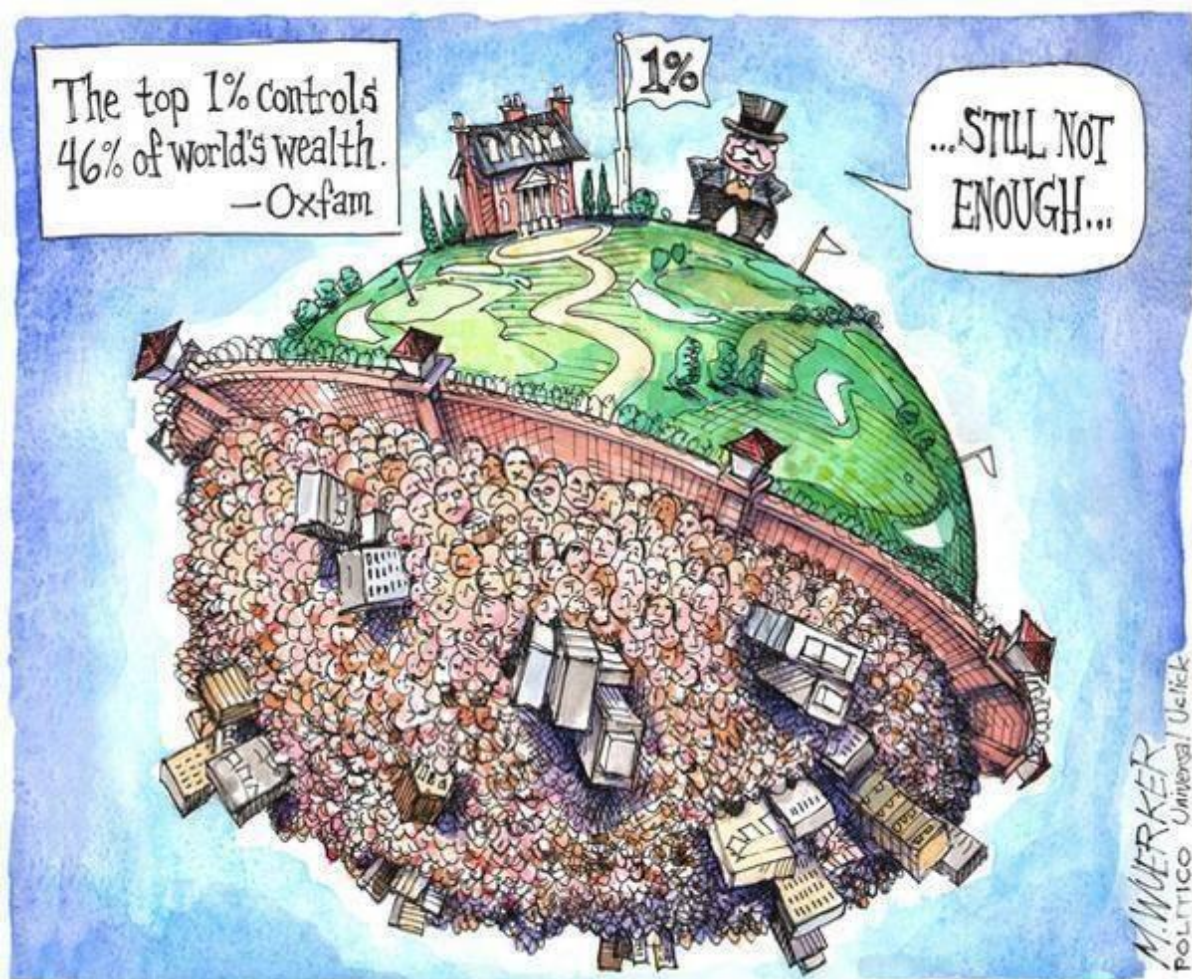

OXFAM
Novib

OXFAM NOVIB MEDIA BRIEFING
3 juni 2014

Eerlijke Belasting, Gelijke Kansen

Een internationaal perspectief op ongelijkheid en belastingen in Nederland

Cartoon: M. Wuerker

De taart van de welvaart

De taart van de welvaart wordt ongelijk verdeeld. Een rijke elite met grote politieke invloed manipuleert de economische spelregels in haar eigen voordeel. Dit ondermijnt de democratie en gaat ten koste van de allerarmsten en de middenklasse. Extreme ongelijkheid tussen landen – maar ook binnen de rijkste landen en opkomende landen als India, Brazilië en bijvoorbeeld Nigeria – moet daarom worden aangepakt. Het sprookje van de rijkdom die vanzelf leidt tot meer welvaart voor iedereen, is doorgeprikt. Vermogen en inkomen zijn geconcentreerd aan de top, terwijl mensen aan de onderkant de eindjes aan elkaar moeten knopen. Het heeft geleid tot een wereld waarin de 85 rijkste mensen evenveel bezitten als de (armste) helft van de wereldbevolking, 3,5 miljard mensen.¹

De Amerikaanse president Barak Obama, paus Franciscus en de Franse econoom Thomas Piketty² hebben ongelijkheid hoog op de internationale politieke agenda gezet. Zeven van de tien mensen op aarde leven in landen waar economische ongelijkheid in de afgelopen dertig jaar is toegenomen. Anders dan door velen wordt aangenomen, is dat ook in Nederland het geval, vooral de vermogensongelijkheid groeit ook hier fors. De wijze van belasting heffen speelt hierbij een cruciale rol. Begin juni publiceert de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid een onderzoek naar ongelijkheid in Nederland en de Nederlandse regering komt voor de zomer met een reactie op de nieuwe belastingvoorstellen van de Commissie Van Dijkhuizen. Voor Oxfam Novib aanleiding om met een internationaal perspectief naar ongelijkheid en belastingen in Nederland te kijken.

Rijken worden rijker

Van de totale rijkdom in de wereld, blijkt de helft in handen van de rijkste 1 procent. De andere helft van het vermogen moet gedeeld worden door de resterende 99 procent. Het overgrote deel van die resterende groep (90 procent) kan slechts beschikken over 14 procent van de totale rijkdom. Deze ongelijkheid creëert een vicieuze cirkel waar rijkdom en macht³ meer en meer geconcentreerd worden in een steeds kleiner wordende groep. De rest heeft het nakijken.

De Franse econoom Thomas Piketty genereert momenteel veel discussie met zijn boek *Het kapitaal in de 21^e eeuw*, waarin hij beweert dat concentratie van rijkdom een economische wetmatigheid is van het kapitalisme. De allerrijksten zijn in de afgelopen eeuwen in staat geweest hun vermogen sneller te doen toenemen dan de gemiddelde economische groei.

Na de twee wereldoorlogen werd de welvaart weer wat evenrediger verdeeld⁴. Maar de laatste paar decennia is de kloof tussen arm en rijk weer toegenomen door denivellering, hogere belasting op arbeid en consumptie (btw), en verlaging van de belastingen voor de hogere inkomens en op vermogen.

¹ Het Oxfam-rapport *‘Working for the Few’* spreekt van 85 mensen. Dat aantal werd enkele maanden na het uitkomen van het rapport door Forbes bijgesteld naar 67.

² Thomas Piketty, *Het kapitaal in de 21ste eeuw*, ‘concentratie van rijkdom is een economische wetmatigheid van het kapitalisme’.

³ Oxfam-rapport *‘Working for the Few’*.

⁴ In de periode 1930-1980 werd de welvaart na de vernietigende Wereldoorlogen herverdeeld via hoge successierechten en progressieve belastingen tot wel 90 procent. (bron: Thomas Piketty, *Het kapitaal in de 21ste eeuw*).

Ook wereldwijde economische trends dragen bij aan de ongelijkheid: globalisering van productieketens, liberalisering van markten, speculatie met grondstoffen, flitskapitaal, sterke fluctuaties in voedselprijzen, verzwakking van de positie van vakbonden, belastingconcurrentie en substantiële verschillen in rendement op vermogen. Ze hebben veel negatieve effecten voor economie, milieu en samenleving.

Geavanceerde financiële instrumenten en toegang tot wereldwijde kapitaalmarkten bieden de allerrijksten ruime mogelijkheden tot speculatie en bezitsvermeerdering. Via hedgefonds vermeerderen zij hun private vermogens ten koste van overheden en bedrijven. Dergelijke speculaties leiden tot schokken in mondiale grondstoffen- en voedselmarkten, wat vooral nadelig is voor ontwikkelingslanden, omdat daar de meeste grondstoffen vandaan komen.

De situatie in Nederland

Ook in Nederland is het vermogen in toenemende mate in handen gekomen van een kleinere welvarende groep.⁵ Het lijkt er zelfs op dat de rijken hebben geprofiteerd van de financiële crisis. In 2012 becijferde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dat de rijkste 1 procent van Nederland (zo'n 74.000 huishoudens) bijna een kwart (23,4 procent ofwel 273 miljard euro) van het totale vermogen⁶ bezaten. De grote vermogens die in het buitenland zijn gestald zijn daarin niet eens meegerekend.⁷ Vóór de financiële crisis hadden de allerrijksten nog 'slechts' een vijfde van het vermogen in handen.

De vermogens van huishoudens zijn ook zeer ongelijk verdeeld. Veel huishoudens sparen wel via verplichte pensioenopbouw, maar teren gelijktijdig in op andere besparingen. Een groot deel van de huiseigenaren jonger dan 45 jaar heeft per saldo een negatief vermogen; hun restschuld is hoger dan de waarde van hun pensioenopbouw. Veel oudere huishoudens daarentegen hebben juist grote netto-vermogens. Het vermogen is dus in bezit van de oudere generatie en niet bij de jongere generatie, die daardoor weinig ruimte heeft voor investeringen in eigen bedrijf of het volgen van kwalitatief goed onderwijs. Dat verschil zet een rem op de economische ontwikkeling.

Naast de impact van de financiële crisis en de daarop volgende recessie heeft ook de vermogensconcentratie een hogere werkeloosheid tot gevolg en verklaart het mede de toename van het aantal zzp'ers – inmiddels al meer dan 800.000. Uit onderzoek van de OESO blijkt dat hoe meer zzp'ers er zijn, hoe armer en ongelijker een land is. Die toename toont aan dat het MKB – doorgaans de motor van innovatie en anjager van de economie – in de knel zit⁸. Eenmansbedrijven worden niet groter, waardoor de groei van de werkgelegenheid stopt. Lonen staan continu onder druk, wat goed is voor de winsten van bedrijven, maar slecht voor de koopkracht van burgers.⁹

De spreiding van kennis, macht en inkomen – in de jaren 70 een lonkend perspectief¹⁰ – valt in de huidige economische en politieke verhoudingen steeds moeilijker te realiseren. Vermogen is geconcentreerd aan de top, terwijl mensen aan de onderkant de eindjes aan

⁵ De vijf rijkste families van Nederland bezitten ongeveer driekwart (73,6 procent) van het vermogen van de vijftig rijkste families van Nederland en ruim 30 procent van de 500 rijkste Nederlanders en verdienen daarom speciale aandacht. (bron: Quote)

⁶ Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. De bezittingen bestaan vooral uit banktegoeden, effecten, onroerend goed en ondernemingsvermogen. De schulden omvatten onder meer schulden ten behoeve van een eigen woning en consumptief krediet. Pensioenen zijn niet meegerekend.

⁷ Bas van Bavel (WRR) in *Sparende krabbelaar is belastingtoerisme rijken beu*, de Volkskrant, 12 april 2014.

⁸ José Ángel Gurría, secretaris-generaal van de OESO.

⁹ Peter de Waard, *Moet zzp'er weer in loondienst?*, de Volkskrant, 2014

¹⁰ *Illusies van Den Uyl*, Voerman, Zwart, Rademakers, 1998.

elkaar moeten knopen. Het CBS verwacht dat in 2013 bijna 10 procent van de Nederlandse huishoudens onder de armoedegrens leeft en dat 377.000 kinderen opgroeien in armoede.¹¹ De vermogensongelijkheid in Nederland is vergelijkbaar met landen als Polen of de Verenigde Staten. Slechts in notoir ongelijke samenlevingen, zoals laatmiddeleeuws Italië, werd dit niveau bereikt¹².

Naast de vermogensongelijkheid kunnen we ook kijken naar de inkomensongelijkheid. Een goede graadmeter daarvoor is de Gini-coëfficiënt¹³, die de mate van inkomensongelijkheid in een land uitdrukt. Voor het Nederlandse netto-huishoudinkomen is die coëfficiënt van 0,263 in 1977 gestegen naar 0,294 in 2008¹⁴. De belangrijkste verklaringen zijn: lagere uitkeringen, grotere loonverschillen en een toename van tijdelijk en deeltijdwerk. Met name de kloof tussen de allerarmsten en super rijken groeide. In 1977 verdiende de rijkste 10 procent 5,1 keer zoveel als de armste 10 procent; in 1990 was dat al 7 keer en in 2011 8,2 keer zoveel.¹⁵ Ongelijkheid in Nederland neemt dus structureel toe, maar wordt in de perceptie anders beleefd, omdat Nederland in binnen- en buitenland te boek is blijven staan als een behoorlijk egalitaire samenleving. 'Slechts' 24 procent van de Nederlanders vindt de kloof tussen rijk en arm te groot, tegenover 43 procent in Engeland en 52 procent in Spanje.¹⁶ Een perceptie die bijstelling behoeft:

- De rijkste familie in Nederland (Brenninkmeijer)¹⁷ heeft een geschat vermogen van 23 miljard euro, terwijl ruim 3,2 miljoen Nederlanders (de armste 20 procent) samen een negatief vermogen hebben van ca. 26 miljard euro.¹⁸ De rijkste familie heeft dus ongeveer evenveel vermogen als de gezamenlijke schuld van een vijfde van de Nederlanders.
- De vijf rijkste families van Nederland hebben samen een geschat vermogen van 32,5 miljard euro, ongeveer evenveel als ruim 3,2 miljoen Nederlanders samen (armste 20-40 procent groep): 33,6 miljard¹⁹.
- De inkomensongelijkheid is de afgelopen 35 jaar toegenomen. De armste 10 procent is er tussen 1977 en 2011 qua reëel inkomen 30 procent op achteruitgegaan. De rijkste 10 procent is er in dezelfde periode 5 procent op vooruitgegaan.²⁰
- Vanaf de jaren 70 is het topbelastingtarief structureel omlaag gegaan; van 80 procent (Den Uijl), naar 72 procent (Oort), naar 60 procent (Vermeend), naar 52 procent (nu) naar 49 procent (voorstel Commissie Van Dijkhuizen).
- Grote bedrijven ontwijken met internationale fiscale constructies de fiscus terwijl het MKB het volle pond aan vennootschapsbelasting betaalt.

¹¹ *Qracht* 500, 2014, eenmalig magazine, dat in december 2013 140 mensen portretteerde die onder de armoedegrens leven.

¹² Interview met de Utrechtse hoogleraar Bas van Bavel, *NOS Met het oog op morgen*, 8 november 2013.

¹³ De 'Gini-coëfficiënt' is een waarde tussen 0 en 1 die de mate van ongelijkheid in een land uitdrukt. Bij 0 krijgt iedereen evenveel en leven we in een totaal communistische samenleving. Bij 1 krijgt één persoon alles.

¹⁴ *Inkomen, herverdeling en huishoudvorming 1977-2011: 35 jaar ongelijkheidsgroei in Nederland*, TPEdigitaal 2012 66-94, Wiemer Salverda (Amsterdam Centre for Inequality Studies, AMCIS, UvA). Cijfers uit *OESO inequality & poverty database* aangepast met simpele lineaire ophoging van uitkomsten voor 2000 vanwege reeksbreuk.

¹⁵ Rutger Bregman, 2013, in <https://decorrespondent.nl/55/hoe-groot-is-de-ongelijkheid-in-nederland/2114475-04df073f>

¹⁶ Oxfam, *Tax and inequality*, audience research phase 1, November 2013.

¹⁷ *Quote 500*, 2013, [http://www.quotenet.nl/Lijstjes/Top-5-Rijkste-families-van-de-Quote-500-2013/\(nr\)/3](http://www.quotenet.nl/Lijstjes/Top-5-Rijkste-families-van-de-Quote-500-2013/(nr)/3)

¹⁸ Bron: CBS StatLine, de armste 20 procent Nederlanders hebben samen een negatief vermogen.

¹⁹ idem

²⁰ *Inkomen, herverdeling en huishoudvorming 1977-2011: 35 jaar ongelijkheidsgroei in Nederland*, TPEdigitaal 2012 66-94, Wiemer Salverda (Amsterdam Centre for Inequality Studies, AMCIS, UvA).

- In 2010 ging de helft van het belastingvoordeel door de hypotheekrentaftrek naar de 20 procent rijkste huishoudens, terwijl het aantal kinderen dat in Nederland opgroeit in armoede sinds 2007 jaarlijks toeneemt.

Volgens zakenblad *Quote* is het vermogen van de 500 rijkste Nederlanders in 2013 met 6 procent gegroeid. In datzelfde jaar gingen de bijstandsuitkeringen juist omlaag. De levensstandaard van de armsten staat onder druk omdat ze geconfronteerd worden met stijgende kosten voor levensonderhoud, mede door toenemende stijgingen van de btw. Een groeiend aantal Nederlanders moet noodgedwongen gebruik maken van de voedselbank. Laagbetaalde werknemers zien hun lonen stagneren, terwijl de superrijken hun inkomsten zien toenemen. De belasting op inkomen voor de overgrote meerderheid van de bevolking trekt een grote wissel op hun besteedbaar inkomen. Ondertussen hebben vermogenden het afgelopen decennium juist kunnen profiteren van forse belastingverlagingen. Het gevolg van die ongelijkheid is dat een groeiende groep armen in Nederland dreigt te worden buitengesloten. Onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) uit 2011 geeft aan dat armoede kan leiden tot sociale uitsluiting. Arme kinderen kunnen vaak niet op vakantie, hebben geen eigen slaapkamer, fiets of geschikte sportkleding.²¹

Belastingontduiking en -ontwijking

Financieel is Nederland een wereldspeler van formaat. Nederland staat derde op de ranglijst van landen met het beste handelsklimaat.²² Onze bankensector heeft viermaal de omvang van ons nationaal inkomen.²³ Jaarlijks stromen vele duizenden miljarden euro's Nederland in en uit. Bijna de helft van de wereldwijde omzet van de handel in olie, koffie, gas, graan, soja, koper en zink loopt door Nederland, onder meer via bedrijven als Gunvor, Trafigura en Vitol.²⁴ Van de honderd grootste bedrijven ter wereld maken er tachtig om fiscale redenen gebruik van rechtspersonen in Nederland.²⁵ Dat komt vooral door ons uitgebreide belastingverdragen-netwerk met grondstof-exporterende landen, vaak ontwikkelingslanden.

Uit onderzoek²⁶ van Oxfam Novib blijkt dat ontwikkelingslanden jaarlijks minstens 460 miljoen euro aan belastinginkomsten mislopen via brievenbusmaatschappijen in Nederland. In het rapport *De Nederlandse Route, Hoe arme landen inkomsten mislopen via belastinglek Nederland*²⁷ beschrijft Oxfam Novib de grote rol die Nederland speelt in internationale belastingontwijkingspraktijken.

Maar de belastinggrondslag in Nederland zelf is eveneens ernstig aangetast. Belastingontwijking door bedrijven en ontduiking door particulieren, kost de Nederlandse economie miljarden euro's per jaar. In Nederland gevestigde multinationals kiezen verschillende routes om de fiscus te omzeilen. De kern van bijna al deze routes is dat multinationals hun winsten verschuiven naar landen waar die niet of nauwelijks worden belast. Dit kost onze schatkist miljarden euro's per jaar.²⁸ Ook worden overnames (Corus,

²¹ SCP 2011, *Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen*.

²² de Volkskrant, *Nederland handelsland bij uitstek*, bron: Enabling Trade Index van het World Economic Forum, 2 april 2014

²³ VPRO Tegenlicht, *Het brein van de bankier*

²⁴ Het Financieel Dagblad, *Nederland financiële spil in grondstoffenhandel*, 2012

²⁵ Het Financieel Dagblad, *Nederland fiscaal zeer in trek*, 2012

²⁶ <http://www.oxfamnovib.nl/arme-landen-dupe-van-belastingontwijking.html>

²⁷ <http://www.oxfamnovib.nl/Redactie/Downloads/Rapporten/DeNederlandseRouteBP21052013.pdf>

²⁸ Hoogleraar belastingrecht Geerten Michielse kwam in 2009 met de volgende schatting: in de jaren 80 liep onze schatkist hierdoor ca. €2 mld mis, in de jaren 90 ca. €4 mld per jaar en vanaf 2003 loopt dit exponentieel op tot gemiddeld ca. €15 mld per jaar in 2007. Per saldo betekent dit dat ieder Nederlands huishouden per jaar €2000 extra belasting betaalt om dit lek te dichten.

HEMA, Douwe Egberts etc.) van Nederlandse bedrijven door buitenlandse bedrijven voor een groot deel door de Nederlandse belastingbetaler gesubsidieerd. Net als bij de hypotheekrenteaftrek, konden bedrijven de rente van een lening om een overname te financieren tot voor kort volledig aftrekken.²⁹ Dit soort overnames van Nederlandse bedrijven door buitenlandse ondernemingen leidt in het buitenland tot politieke beroering³⁰. In Nederland blijft het politiek opvallend stil.

De zeer vermogende particulieren (zvp'ers) maken net als multinationals op grote schaal gebruik van complexe belastingconstructies. Eén op de tien miljonairs overweegt Nederland om fiscale redenen te verlaten, blijkt uit onderzoek³¹ van Van Lanschot Bankiers. Ze verhuizen vaak naar België, London of Monaco. Of ze verhuizen hun vermogen naar Zwitserland, Singapore of Hong Kong, omdat daar geen of zeer weinig vermogensbelasting wordt geheven. Een andere mogelijkheid is dat zvp'ers hun vermogen via verschillende routes uiteindelijk stallen in een trust in een belastingparadijs. Daarmee ontduikt de zvp'er de box 3-heffing, 30 procent over een fictief rendement van 4 procent.³²

Voor het faciliteren van deze vormen van belastingontwijking hebben Credit Suisse, UBS en Wegelin onlangs voor miljarden dollars aan de Amerikaanse belastingdienst moeten terugbetalen. In ons land wordt te weinig gedaan om belastingontwijking aan te pakken, ook uit angst dat dit de reputatie van ons vestigingsklimaat aantast. Hiermee bijt Nederland zichzelf in de staart.

Vast staat dat rijke Nederlanders en grote Nederlandse multinationals gebruik maken van diverse routes om belasting te ontwijken, of in sommige gevallen zelfs illegaal te ontduiken. Vast staat ook dat daardoor de belastinggrondslag in ontwikkelingslanden uitgehold wordt. Meer egalitaire samenlevingen lijken volgens onderzoek van IMF en OECD ook op de langere termijn een hogere economische groei door te maken dan landen met extreme ongelijkheid. Het terugdringen van grote ongelijkheid binnen en tussen landen verhoogt de veiligheid en vermindert sociale problemen³³. Genoeg redenen om grote bedrijven en de zeer vermogenden aan te spreken op hun fiscale verantwoordelijkheden. Zij hebben er zelf ook belang bij.

In de race voor investeringen proberen landen elkaar af te troeven met gunstige belastingregimes. Multinationals ontwijken massaal belasting in ontwikkelingslanden. Tegelijkertijd snakken arme landen naar belastinginkomsten. Het uitbannen van armoede in de wereld, kan niet zonder wereldwijde herverdeling van inkomens. Ook bij het International Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank begint dat besef door te dringen.

Overheden wereldwijd verkleinen tekorten liever met de btw dan met de vennootschapsbelasting. In Nederland is in 2001 de vermogensbelasting voor rijke spaarders flink omlaag gegaan en in 2010 ging ook de erfbelasting naar beneden. Door deze politiek wordt het private vermogen nu slechts beperkt belast. De effectieve belasting op bedrijfswinsten is zeer gering en wordt, zonder noemenswaardig politiek debat, steeds verder teruggebracht. Dat vergroot de ongelijkheid omdat bedrijfswinsten voor een groot deel terechtkomen bij de rijkste particulieren, die veruit de meeste aandelen bezitten.

Bezuinigingen

²⁹ http://www.youtube.com/watch?v=VO8_0IYAwPw - 10 minuten ZEMBLA *Nederland is het belastingparadijs*.

³⁰ Peter de Waard, *Zijn overnames vooral fiscale trucs?*, de Volkskrant 2014.

³¹ http://www.koelepc.com/media/Vermogen_in_Nederland_definitief.pdf

³² *'Excessieve' gedragingen en internationaal fiscaal beleid*, Prof. A de Graaf (Erasmus School of Law, EUR).

³³ Richard Wilkinson en Kate Pickett *The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better*, 2009.

Oxfam Novib constateert dat niet ieder bedrijf of iedere vermogende particulier z'n *fair share* bijdraagt aan de maatschappij en de aanpak van maatschappelijke problemen. In de eerste plaats doordat te veel belasting wordt ontweken of ontdoken, in de tweede plaats doordat de effectieve belastingheffing op kapitaal (bedrijfswinsten, vermogensinkomsten en vermogen) laag is in vergelijking met de belastingheffing op inkomsten uit arbeid.

De huidige Europese aanpak van de financiële crisis die gepaard gaat met draconische bezuinigingen is in mening opzicht vergelijkbaar met de aanpak van de crises in Latijns Amerika, Zuidoost-Azië en Afrika in de jaren 80 en 90. De negatieve gevolgen van die aanpak waren nog decennialang voelbaar. Hoewel de mogelijkheid om winst te maken een belangrijke drijfveer van economische groei is, erkent zelfs het IMF dat extreme ongelijkheid het tempo en de duurzaamheid van economische groei remt.³⁴

Economische ongelijkheid versterkt sociale problemen en andere vormen van ongelijkheid, zoals die tussen mannen en vrouwen. Voor veel werknemers wereldwijd, is het hebben van een baan geen garantie dat ze kunnen rondkomen van hun salaris. De bedrijven waarvoor ze werken maken winst, terwijl de arbeidsomstandigheden en het salarisniveau onvoldoende zijn om een fatsoenlijk leven te leiden. In Nederland, maar ook elders in de wereld, wordt gekort op uitkeringen en op de bijstand. Ook op de zorg en het onderwijs wordt fors bezuinigd. Deze bezuinigingen vergroten de afstand tussen kansloos en kansrijk nog verder en leiden tot een steeds verder groeiende ongelijkheid.

Als deze bezuinigingen onverminderd doorgaan zullen in 2025 15 tot 25 miljoen extra Europeanen in armoede worden gedwongen. In totaal zullen dan 146 miljoen mensen in Europa in armoede leven.³⁵

Eerlijk afdragen

Oxfam doet een oproep aan iedereen om ongelijkheid te verminderen en een 'fair share' aan belasting af te dragen. Door eerlijk af te dragen kunnen armen in binnen- en buitenland toegang krijgen tot kansen die hen nu te veel worden ontzegd. Daarom vinden wij dat de Nederlandse overheid in haar plannen voor een herziening van het belastingstelsel goed moet analyseren wat het mondiale debat over de gestegen ongelijkheid aan inzichten oplevert. Vestigingsklimaat en fiscale vereenvoudiging zijn geen doelen op zich, rechtvaardige verdeling van belastingdruk en het scheppen van echte kansengelijkheid zijn dat wel.

- Oxfam strijdt daarom al jaren voor een rechtvaardiger internationaal belastingsysteem met progressieve belastingheffing, waarin iedereen naar vermogen bijdraagt. Ook wereldwijd dient vermogen hoger belast te worden.
- Verder is een heffing op financiële transacties – de zogenaamde FTT – een belangrijk instrument om vooral flitskapitaal af te remmen. Nederland zou zich daarom moeten aansluiten bij de elf lidstaten die hiermee in Europa een begin willen maken.

³⁴ Het IMF heeft betoogd dat herverdeling, inclusief meer progressieve belastingen en uitgaven voor onderwijs en zorg, voordelig is voor economische groei. Er is volgens het IMF zeer weinig bewijs dat budgettaire herverdeling groei nadelig beïnvloedt. Ingrijpende herverdeling kan kortstondig de groei negatief beïnvloeden, maar op termijn is ook die groei neutraal.

³⁵ Oxfam rapport [A Cautionary Tale](#)

- Om te voorkomen dat arme landen miljarden aan belastinginkomsten mislopen, moeten regeringen, inclusief de Nederlandse, veel actiever worden in het bestrijden van belastingontduiking en het indammen van belastingontwijking. Transparantie is daartoe een belangrijke stap. De Nederlandse regering zou daarom volmondig ja moeten zeggen tegen bijvoorbeeld een openbaar register van ‘uiteindelijk begunstigen’.
- De Nederlandse regering dient te overwegen om niet-uitgekeerde winsten van grootaandeelhouders (aanmerkelijk belang) te belasten, een progressieve belasting in te voeren op alle vermogensinkomsten (box 3) en zou de belastingvrijstellingen bij de vererving van ondernemingen kunnen inperken.
- Daarnaast is voor Nederland en daarbuiten een langetermijnstrategie nodig om meer werk rendabeler te maken. De belastingdruk op arbeid dient verlaagd te worden, in ieder geval voor lage inkomens, bijvoorbeeld door de belasting op vermogen en milieuverbruik te verhogen. Er moet niet te gemakkelijk naar btw-verhogingen worden gegrepen, want die vergroten snel de inkomensverschillen.

3 juni 2014
Auteur: Paul Groenewegen
www.oxfamnovib.nl